

JSB078

Základy práce s odborným textem

16. 12. 2020

Vzdělávání matek v SOS-vesničkách – oblast sociálně právní

Zahrnuje oblast vzdělávání týkající se:

- sociálně právní ochrana dítěte;;
- novelizace zákonů;
- bezpečnost práce a silničního provozu řidičky aj.

Tato oblast vzdělávání se realizuje ve formě přednášky, případně se provádí testy způsobilosti. Školení probíhá jednou ročně nebo v případě potřeby. Realizuje se v každé oblasti.

Přednášky zajišťují odborníci na dané téma, kterým může být bezpečnostní technik, pracovník v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a mládeže, apod.

Příklad č. 1

V tomto článku přináším odpovědi na výzkumnou otázku: Jaké fáze profesního startu se objevují u absolventek studijního oboru sociální pedagogika a poradenství v období pregraduální přípravy? Období pregraduální přípravy chápu jako časově ohraničené období, které začíná procesem rozhodování o oboru studia na vysoké škole a uzavírá se ukončením vysokoškolského studia respondentek.

Příklad č. 2

Místo upřímnosti, charakteru a rodičovských dovedností hledají lidé u protějšku peníze, společenský status a ambice. Podle australských vědců je tomu přesně tak, jak tomu bylo v padesátých letech minulého století. Vztahům tak vládne povrchní hodnoty a není divu, že obvykle nemají dlouhého trvání. Doktorka Trudy Gilbertová ze společnosti Elite Introductions tvrdí, že lidé mají představu o princeznách a princích, o ideálním fungování vztahu a nedívají se na svět ani trochu realisticky. Zatímco u žen jsou nejčastějším problémem povrchní požadavky, jako jsou peníze, status a úspěch, muži se zase vůbec neumějí snažit. „Zcela zapomněli na pravidla námluv a toho, co se sluší a patří,“ tvrdí Gilbertová.

Příklad 1.

Vzdělávání se týká především kognitivní složky rozvoje jedince, rozvíjí znalosti, dovednosti a postoje jedinců (Průcha, Walterová, & Mareš, 2005). Vzdelávání má zpravidla svůj plán i cíl, který je obsažen v kurikulu vzdělávání. Záměrem podnikového vzdělávání je odstranění rozdílu mezi aktuální (subjektivní) kvalifikací pracovníků a požadavky, které jsou na pracovníky kladeny při výkonu pracovních činností (Průcha & Veteška, 2012).

Příklad 2.

Vzdělávání je podle Palána (2002, s. 237) „proces uvědomělého a cílevědomého zprostředkování a aktivního utváření a osvojování soustavy vědeckých a technických vědomostí, intelektuálních a praktických dovedností a lidských zkušeností, utváření morálních rysů a osobitých zájmů.“ Prakticky lze tento proces diferencovat na vzdělávání jako činnost lektora a vzdělávání se jako činnost účastníka vzdělávacího procesu. Hroník (2007, s. 31) chápe vzdělávání jako jeden z možných způsobů učení (se). Jde o „organizovaný proces učení, který je uskutečňován prostřednictvím různých institucí.“ „Vzdělávání je v celosvětovém měřítku významným prostředkem k dosahování hospodářských a společenských přeměn.“ (Mužík, 1998, s. 10).

Proč je ústní projev součástí odborného textu?

- Presentace výsledků práce je předkládána nejen písemně, ale i ústně.
 - Kratší sdělení nebo přednášky, podnět k diskusi
- Účast (ať už aktivní či pasivní) na konferencích
- Napomáhá ke zprostředkování zpětné vazby

- Studenti mají často v rámci výuky semináře
 - Prezentují text a seznamují s ním ostatní, anebo
 - Všichni čtou stejný text a diskutují o jeho interpretaci

Struktura prezentace

- Ústní projev se výrazně liší od písemného – struktura je stejná, liší se ale průběh výkladu a jazyk
 - Čtenář se může k textu a nepochopeným pasážím opakovaně vracet
 - Při přednášce tato možnost chybí, je proto třeba projev strukturovat:
 - Prvně seznámit publikum se strukturou a základními tezemi sdělení, poté vše jasně vysvětlit a na závěr shrnout podstatu sdělení.
- 3 základní části ústního vystoupení = úvod, jádro, shrnutí
 - Vystoupení je dobré začít oslovením posluchačů
 - V úvodu je sdělena hlavní myšlenka, vymezen problém, jemuž se budu věnovat
 - Jádro – je dobré představovaný problém zjednodušit, vyhýbat se dlouhým souvětím a v případě složitého problému opakovaně vysvětlovat a opakovat, ideálně pokaždé jinými slovy
 - Ideální je postupovat od celku k detailů, od známého k novému
 - V závěru je třeba zopakovat hlavní myšlenku a shrnout argumenty, případně nastítnit, které otázky zůstávají otevřené
 - Vystoupení je třeba zakončit poděkováním za pozornost

Krátké sdělení

- Většinou 10–30 minut prezentace + 5–15 minut diskuze
- Je důležit, aby byl výklad maximálně stručný a věcný
 - Je třeba zvážit, nakolik jsou informace důležité a podstatné pro vysvětlení problému, nedůležité vynechat, případně ponechat do diskuze
- Typickým příkladem je:
 - vystoupení v rámci semináře
 - představení ročníkové práce
 - příspěvek na konferenci

Je třeba nezahltit posluchače kvantem informací, důležité je soustředit se na podstatu sdělení.

Jak si připravit podklad(y) a čeho se vyvarovat?

Říct vše podstatné a dodržet časový limit vyžaduje věnovat pozornost přípravě vystoupení a podkladu pro něj.

- Podklad jako takový je velmi individuální
- Je dobré si vystoupení prvně sepsat, ale při samotném projevu se vyvarovat předčítání slovo od slova!
- Pro trémisty: dobře připravený podklad nezbaví trémy, ale zajistí, že se „nezaseknete“ a budete si moct informaci najít
 - Pomocný text se ale musí co nejvíc blížit běžné mluvě → jednoduché, krátké věty
- Pro ty, co si věří: často se podceňuje příprava a výsledkem je chaotické vystoupení
 - Často se stává, že je extrémně dlouhý úvod, samotné jádro je velmi chaotické a závěr je zbrklý a není na něj čas

Jak vypadá dobře připravený podklad?

- 3 základní bloky = úvod, jádro, závěr
 - U každého bloku je dobré vyznačit, kolik času mu lze věnovat
 - Nikdy nesmí chybět klíčová fakta (např. číselné údaje, nezvyklé termíny, jména, názvy, apod.)
 - Zaznamenat do podkladu vše, s čím stojí a padá srozumitelnost výkladu
- Je dobré připravený podklad ještě jednou projít, ujistit se, že je vše srozumitelné a že vystoupení neobsahuje příliš detailů
- Dobře odhadovat čas!
 - Je lepší skončit dříve, než stanovený limit překročit
 - Sledovat čas během vystoupení
- Doporučuje se zkusit si vystoupení předem, ideálně požádat i někoho spolupráci
- Vyvarovat se komplikovaných souvětí, nesrozumitelných slov a mluvit raději pomalu, než příliš rychle

Vizuální doprovod

Pokud to technické možnosti dovolí, doporučuje se mít připravenou prezentaci.

- Na úvod ideálně promítnout základní body a osnovu vystoupení
- Hlavní body a důležité informace
- Vyvarovat se dlouhým souvětím a slidům, které se čtou slovo od slova
- Není dobré zahltit posluchače přílišnými detaily a nepotřebnými fakty
- V případě použití grafů je vždy dobré vysvětlit je dopodrobna

Obhajoby a ústní zkoušky

V obou případech se jedná o krátké sdělení.

Obhajoba:

- V krátkém vystoupení shrnout a jasně sdělit, jakému tématu se práce věnuje a k jakým závěrům se dospělo
 - Může se také zmínit, proč si student dané téma vybral
- Je lepší uznat výtky a chyby, než se s vyučujícím dohadovat, což by ovlivnilo celkové hodnocení

Ústní zkouška:

- Schopnost vysvětlit problém srozumitelně a bez dlouhé přípravy
- Necitovat celé pasáže z učebních textů a chrlit ze sebe různé, vzájemně nenavazující znalosti
- Neříkat něco jen proto, aby nepanovalo ticho
- Je doporučeno začít od obecného, shrnout problém a až poté představit jednotlivé detaily nebo se zaměřit na určitou část